Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro rybolov

2025/2054(INI)

24.9.2025

NÁVRH ZPRÁVY

o úloze diplomatické činnosti týkající se oceánů pro konkurenceschopnost rybolovu a akvakultury v EU
(2025/2054(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodajka: Željana Zovko

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....8

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o úloze diplomatické činnosti týkající se oceánů pro konkurenceschopnost rybolovu a akvakultury v EU

(2025/2054(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 43 této smlouvy,

– s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu ze dne 10. prosince 1982,

– s ohledem na společnou rybářskou politiku EU, a zejména na její vnější rozměr,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. června 2025 nazvané „Evropský pakt pro oceány“ (COM(2025)0281) a na společné sdělení Komise a vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 24. června 2022 nazvané „Směřování k udržitelné modré planetě – společné sdělení o agendě EU v oblasti mezinárodní správy oceánů“ (JOIN(2022)0028), které stanoví čtyři klíčové priority: posílení globálního rámce pro správu oceánů, dosažení udržitelnosti oceánů do roku 2030, zlepšení námořní bezpečnosti a ochrany a rozvoj vědy a znalostí o oceánech,

– s ohledem na svá předchozí usnesení o správě oceánů, rybolovu a modré ekonomice,

– s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A10-0000/2025),

A. vzhledem k tomu, že oceány a moře pokrývají 71 % povrchu Země a více než 65 % území EU; vzhledem k tomu, že EU spravuje největší společnou námořní oblast na světě, která zahrnuje 25 milionů km² výlučných hospodářských zón a pobřeží o délce více než 70 000 km, a 40 % občanů Unie žije do vzdálenosti 50 km od moře;

B. vzhledem k tomu, že rybářské loďstvo EU, které ztělesňuje přítomnost EU na mořích a které čítá asi 69 000 plavidel, je jedním z nejudržitelnějších a nejpřísněji regulovaných rybářských loďstev na světě, ale potýká se se snižujícími se kvótami, vysokými provozními náklady, zatěžujícími předpisy a nekalou soutěží ze zemí mimo EU, které mají nižší standardy;

C. vzhledem k tomu, že EU dováží 70 % svých mořských plodů, což vytváří strategickou závislost, podkopává soběstačnost a vystavuje odvětví nekalým praktikám;

D. vzhledem k tomu, že EU je členem 18 regionálních organizací pro řízení rybolovu a zastává vedoucí úlohu v mnohostranných jednáních o pravidlech týkajících se řízení rybolovu, o postupech pro ochranu moří a o jejich provádění;

E. vzhledem k tomu, že okyselování oceánů, odpadky v moři, degradace přírodních stanovišť a změna klimatu ohrožují mořskou biologickou rozmanitost, zatímco nezákonný, nehlášený a neregulovaný (NNN) rybolov a stínové flotily ohrožují biologickou rozmanitost a rybolov v EU a vytvářejí nekalou soutěž;

F. vzhledem k tomu, že brexit vnesl do správy rybolovu EU v severovýchodním Atlantiku nové komplikace, což má dopad na přidělování kvót, přístup k rybolovným oblastem a dynamiku obchodu;

Posílení diplomatické činnosti v oblasti oceánů

1. zdůrazňuje, že EU má jedinečnou možnost stanout v čele celosvětové správy oceánů vzhledem k rozloze své námořní oblasti, hospodářskému významu a vedoucímu postavení v oblasti právních předpisů a regulace; připomíná, že EU má největší výlučnou hospodářskou zónu na světě a že již vyvíjí značné úsilí v oblasti ochrany svých mořských zdrojů pro budoucí generace;

2. vyzývá k začlenění diplomatické činnosti v oblasti oceánů do společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU s cílem bránit námořní řád založený na pravidlech, zajistit udržitelné využívání mořských zdrojů, prosazovat normy EU a bojovat proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu a stínovým flotilám, pirátství a nepřátelským nebo násilným zákrokům vůči rybářským plavidlům EU a infrastruktuře EU, zejména podmořské, prostřednictvím zvláštních opatření, jako jsou námořní mise;

3. vítá Evropský pakt pro oceány jako integrovanou strategii, která spojuje námořní bezpečnost, ochranu obchodu, odpovědnost za životní prostředí a diplomacii; zdůrazňuje, že díky kombinaci rozmístění námořních sil, ostrahy infrastruktury, pojištění a opatření ke stabilizaci trhu, posílené kybernetické obrany a důsledného vymáhání práva může EU udržet bezpečné a spolehlivé obchodní cesty, a tím posílit svou důvěryhodnost a vedoucí postavení v globálním řádu založeném na pravidlech;

4. vítá připravovaný Nový pakt pro Středomoří jako stěžejní iniciativu na posílení míru, stability a prosperity v regionu; vyzývá Komisi, aby v úzkém partnerství s Unií pro Středomoří a dalšími regionálními subjekty upřednostnila provádění tohoto paktu a využila zkušeností a osvědčených postupů z předchozích iniciativ tohoto typu, aby zajistila hmatatelné přínosy pro pobřežní komunity, ekosystémy a hospodářskou odolnost v celé přímořské oblasti;

5. vyzývá Komisi, aby plně využila důraznou diplomatickou činnost v oblasti oceánů jako strategický nástroj k prosazování společných cílů prostřednictvím regionálních organizací pro řízení rybolovu a dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu se zvláštním důrazem na zajištění skutečně rovných podmínek a spravedlivé hospodářské soutěže mezi rybáři z EU a ze zemí mimo EU, a zároveň zdůrazňuje, že je nezbytné, aby si EU zachovala rybářské loďstvo, které může využívat nová rybolovná práva získaná rozšířením dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu;

6. podporuje začlenění ustanovení o námořní bezpečnosti a bezpečnosti kritické infrastruktury do obchodních dohod a partnerství EU, čímž se zajistí, aby se námořní bezpečnost stala jednou z klíčových součástí strategie EU Global Gateway a vnější hospodářské a diplomatické agendy EU;

7. souhlasí se společným sdělením Komise ze dne 24. června 2022 o agendě EU v oblasti mezinárodní správy oceánů a to, že Komise nedávno přijala Evropský pakt pro oceány, který je podpořen finančními prostředky ve výši 1 miliardy EUR na ochranu mořské biologické rozmanitosti a posílení rozvoje udržitelné modré ekonomiky; vítá začlenění Evropského paktu pro oceány do Kompasu konkurenceschopnosti EU jako jednoho ze strategických prvků pro dlouhodobý hospodářský růst EU;

8. naléhavě vyzývá EU, aby podpořila zúčastněné strany při vytváření evropské aliance námořního odvětví, která by začleňovala rybolov, akvakulturu, lodní stavitelství, strategické investice a technologie a zároveň uznávala vzájemnou závislost všech námořních odvětví, pokud jde o konkurenceschopnost, zaměstnanost, ekologickou a digitální transformaci a udržitelné využívání mořských zdrojů;

9. vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost, aby výrazně zvýšila investice do odborné přípravy evropských diplomatů na témata spojená s oceány, a to se zvláštním důrazem na posílení odborných znalostí v oblasti správy moří a oceánů v rámci delegací a misí EU v zemích mimo EU, zejména v pobřežních zemích; vyzývá k zapojení Evropské služby pro vnější činnost do propagace strategického významu Evropského paktu pro oceány;

Konkurenceschopnost v oblasti rybolovu a akvakultury

10. zdůrazňuje, že je třeba snížit administrativní zátěž a urychlit postupy pro projekty, které zvyšují potravinové zabezpečení; žádá, aby byl prostřednictvím spolupráce s Evropskou investiční bankou a místními orgány zjednodušen přístup k půdě a pobřežním oblastem, což jsou zásadní kroky k zachování udržitelného a konkurenceschopného odvětví akvakultury;

11. naléhavě žádá Komisi, aby důkladně posoudila strukturální faktory a trendy, které ovlivňují dlouhodobou udržitelnost a ziskovost rybolovu;

12. požaduje cílená opatření k zajištění generační obměny a zvýšení atraktivity rybářských povolání prostřednictvím investic do moderních, bezpečných a digitalizovaných rybářských flotil, programů odborné přípravy, iniciativ na prevenci nemocí a zlepšení pracovních podmínek; vyzývá Komisi a členské státy, aby posílily přístavní a celní kontroly a plně využily novou celní agenturu EU, aby ochránily rybáře před pašeráky drog a převaděči migrantů a posílily sledovatelnost dovážených mořských produktů;

13. vyzývá k podpoře obnovy rybářského loďstva v nejvzdálenějších regionech, aby byla zajištěna budoucnost odvětví rybolovu v nejvzdálenějších regionech a aby se přispělo k udržitelnému místnímu rozvoji; žádá Komisi, aby zajistila zvláštní úlohu nejvzdálenějších regionů v dohodách EU o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu se sousedními zeměmi nebo regiony, například ve formě podpory infrastruktury, vozového parku nebo odvětví;

14. vyzývá Komisi, aby podporovala informovanost spotřebitelů a poptávku po transparentnosti a sledovatelnosti a zajistila podrobné informace o původu, kvalitě a udržitelnosti výrobků z mořských plodů; zdůrazňuje, že je třeba vypracovat tržní normy, které zaručí rovné podmínky pro mořské plody a mořské produkty dovážené do EU a zajistí, aby splňovaly srovnatelná kritéria v oblasti životního prostředí

a udržitelnosti;

15. naléhavě vyzývá k okamžitému odstranění regulačních překážek v rámci společné rybářské politiky, které brání úsilí o dekarbonizaci a obnovu loďstva, se zvláštním zřetelem k potřebám rybářských loďstev v nejvzdálenějších regionech;

Vedoucí postavení v oblasti životního prostředí a vědy

16. vítá vedoucí úlohu EU v celosvětové správě oceánů, zejména díky její roli při vytváření koalice 52 zemí s vysokými ambicemi týkajícími se biologické rozmanitosti v oblastech mimo soudní pravomoc jednotlivých států; vyzývá k urychlené ratifikaci a provádění Dohody v rámci Úmluvy OSN o mořském právu o zachování a udržitelném využívání biologické rozmanitosti moří v oblastech mimo jurisdikci jednotlivých států, aby byla zaručena účinná ochrana a udržitelná správa volného moře;

17. vyzývá k zavedení mezinárodního moratoria na hlubinnou těžbu, které by prosazovaly Komise a členské státy, a to i prostřednictvím Mezinárodního úřadu pro mořské dno, dokud nebude komplexním vědeckým výzkumem prokázáno, že tyto činnosti lze řídit, aniž by docházelo ke ztrátě biologické rozmanitosti nebo degradaci ekosystému; vyzývá všechny země, aby uplatňovaly zásadu předběžné opatrnosti a podpořily toto moratorium v rámci globální odpovědnosti za životní prostředí;

18. naléhavě vyzývá k urychlenému vyhlášení chráněných mořských oblastí v Antarktidě, včetně Weddellova moře a Antarktického poloostrova; vyzývá Komisi, aby se aktivně zasazovala o tyto chráněné mořské oblasti jako součást vyvážené reakce na rostoucí ambice dalších globálních aktérů v těchto regionech;

19. podporuje závazek uvedený v Evropském paktu pro oceány vytvořit celoevropskou iniciativu pro pozorování oceánů jako základ pro lepší pochopení a řízení mořských ekosystémů; vyzývá k posílení spolupráce v rámci EU v oblasti výzkumu a inovací, aby se zlepšila vědecká spolupráce v námořní oblasti a posílilo vedoucí postavení EU v oceánografii;

Obchodní politika a globální správa oceánů

20. zdůrazňuje odpovědnost EU za prosazování multilateralismu, spolupráce se Spojenými státy a stanovování mezinárodních norem pro udržitelnost mořského prostředí a spravedlivou hospodářskou soutěž, má-li si udržet přední postavení na mezinárodních fórech;

21. vítá rozhodnutí, které přijal specializovaný výbor pro rybolov a kterým se stanoví dlouhodobá ujednání mezi EU a Spojeným královstvím, jež umožňují plný reciproční přístup do rybolovných vod do 30. června 2038; žádá Komisi, aby se i nadále důrazně bránila jednostranným rozhodnutím, která by de facto omezila přístup rybářů EU do vod Spojeného království;

22. vyzývá EU, aby zintenzivnila svou spolupráci s Norskem prostřednictvím kulatého stolu na vysoké úrovni pro dialog o rybolovu a oceánech s cílem uzavřít nevyřešené otázky a zajistit spravedlivé a rovné podmínky pro unijní i norské rybáře;

23. vyzývá Komisi, aby z právního hlediska více vyjasnila neudržitelné rybolovné postupy, které by mohly vést k donucovacím opatřením EU, včetně omezení obchodování, jako je zákaz dovozu, s cílem posílit schopnost EU řešit neudržitelné praktiky na celém světě;

Rozpočtová a institucionální opatření

24. důrazně trvá na potřebě významného financování diplomatické činnosti v oblasti oceánů, zejména v zájmu zachování strategického odvětví rybolovu; se znepokojením konstatuje, že v návrzích příštího víceletého finančního rámce se uvádí, že na období 2028–2034 budou na rybolov a akvakulturu vyčleněny pouze 2 miliardy EUR, což představuje sotva třetinu předchozí úrovně financování;

25. vyzývá Komisi, aby zajistila, aby rybáři a zúčastněné strany v modré ekonomice měli účinný a jednodušší přístup k finančním nástrojům, jako je Evropský fond pro konkurenceschopnost, který podporuje investice do udržitelné modré ekonomiky, a Globální Evropa – Nástroj EU pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci, který podporuje diplomatickou činnost v oblasti oceánů a úsilí v boji proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu, a doplňkové zdroje financování, jako je Fond pro spravedlivou transformaci, REPowerEU, Horizont Evropa a Evropská investiční banka;

°

° °

26. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Mořská ekonomika Evropy je základem její prosperity: modrá ekonomika přináší ročně 250 miliard EUR hrubé přidané hodnoty, podporuje 5 milionů pracovních míst a je základem fungování celosvětového obchodu, přičemž 90 % hodnoty mezinárodního obchodu a 80 % zahraničního obchodu EU se přepravuje po moři a 99 % mezikontinentálního internetového provozu se uskutečňuje prostřednictvím podmořských kabelů.

Drobný rybolov zajišťuje blahobyt mnoha pobřežních komunit, poskytuje ekonomické živobytí, zachovává tradice a zajišťuje potravinové zabezpečení, ale potýká se se stále menší generační obměnou a neatraktivními pracovními podmínkami. Zejména středomořské rybářské loďstvo se skládá převážně z malých plavidel, která tvoří přibližně 80 % celkového loďstva EU v regionu, a již nyní čelí mnoha výzvám, které ovlivňují atraktivitu a socioekonomickou udržitelnost odvětví.

Společná rybářská politika (SRP) je výlučnou pravomocí EU a úhelným kamenem politiky EU v oblasti potravinového zabezpečení a životního prostředí, která je založena na environmentální, sociální a hospodářské udržitelnosti, regionální spolupráci a rozhodování založeném na vědeckých poznatcích.

EU má největší výlučnou hospodářskou zónu na světě a již vyvíjí úsilí o ochranu svých zdrojů pro budoucí generace. EU tak má jedinečnou možnost stanout v čele celosvětové správy oceánů vzhledem k rozloze své námořní oblasti, hospodářskému významu a vedoucímu postavení v oblasti právních předpisů a regulace.

Diplomacie v oblasti oceánů již není volitelným nástrojem zahraniční politiky, ale strategickou nutností pro bezpečnost, obchod, udržitelnost životního prostředí a hospodářskou odolnost Evropy. Soudržná Charta EU pro diplomacii v oblasti oceánů by měla sloužit k ovlivňování obchodních partnerů, zavádění závazných povinností v oblasti udržitelnosti, zajištění spravedlivého přístupu k populacím a zefektivnění chráněných mořských oblastí.

Rybolov a akvakultura jsou strategickým aktivem pro potravinové zabezpečení a rozvoj venkova. Je důležité uznat širší identitu a úlohu rybářů jako lidí, kteří pečují o mořské prostředí, přispívají k environmentálnímu cestovnímu ruchu a zasazují se o místní rozvoj v pobřežních komunitách. Environmentální opatření nesmí narušit socioekonomickou životaschopnost.

Je třeba zmírnit nadměrnou závislost na dovozu mořských plodů prostřednictvím politik soběstačnosti, a to zapojením třetích zemí, aby splňovaly rovnocenné environmentální a sociální normy a bránily nekalé hospodářské soutěži. Je třeba posílit spolupráci mezi rybáři a dalšími námořními zúčastněnými stranami v oblastech, jako je územní plánování námořních prostor, zavádění energie z obnovitelných zdrojů, organizace dodavatelského řetězce mořských plodů, oběhové hospodářství a diverzifikace v rámci udržitelné modré ekonomiky.

Důvěra mezi zúčastněnými stranami v odvětví rybolovu a orgány EU musí být obnovena prostřednictvím větší transparentnosti, hodnocení a zapojení do procesů tvorby politik. Pro řešení globálních výzev a podporu tvorby politik založených na důkazech je zásadní mezinárodní vědecká spolupráce a navýšení investic do mořského výzkumu.

Zásadní význam má intenzivní spolupráce se Spojenými státy, např. prostřednictvím Národního úřadu pro oceán a atmosféru (National Oceanic and Atmospheric Administration, NOAA), přičemž se uznává úloha transatlantických partnerství při zlepšování správy oceánů a jejich vědeckého poznání. Je politováníhodné, že USA vystoupily z několika mnohostranných organizací, což oslabilo kolektivní opatření.

Má-li být dosaženo cílů společné rybářské politiky (SRP), je třeba ji podpořit odpovídajícím a stabilním financováním.